

TROBALLA D'UN ASSENTAMENT D'EMPRIVERS

JOSEP MASNOU
CARME CLOPÉS

Moltes vegades el bosc et regala sorpreses interessants i això és el que ens ha passat. Buscàvem la barraca que en Pitu Masnou utilitzava en les seves campanyes de carbó a la zona de les Agudes. En Pitu, que aleshores vivia a la masia del Cot, sota Sant Bernat, havia carbonejat faig en la propietat del Terrers, i amb els de la seva colla tenien una barraca prop del Serrat Llarg. Anaven a buscar l'aigua allà mateix, a la font de les Arrencades, al començament del sot que porta el mateix nom, on l'aigua brollava de la terra en quantitat, fins hi tot a l'estiu.

En el primer intent de localització, aquest mateix abril de 2008, es van trobar les parets del que havia estat la barraca dels carboners, però la font no apareixia enlloc. I just en creuar el sot proper, en un replà enmig dels faigs, van aparèixer unes parets.

Caminant pel bosc pots trobat parets d'antigues barraques o de corts de porcs, però estan aïllades. El que feia diferent la troballa era que allà hi havia moltes parets que delimitaven unes estructures semblants a barraques o corrals. La primera impressió era la d'estar al davant d'un poblat!

Calia buscar informació, i qui millor que el mateix Pitu. Parlant amb ell va recordar que potser sí que hi havia vist unes parets, però que no els van donar importància.

La persona que podia tenir més informació era el darrer masover del Puig. Ell ens va explicar que a la zona de què parlàvem hi ha els emprius de les Agudes, i aquí pujaven diferents ramats que hi tenien dret de pastura. Cada ramat amb el seu pastor i, és clar, la seva barraca! I en comptes de fer-se les barraques en indrets diferents, les tenien totes juntes.

Els pastors, amb els seus ramats, pujaven a la fageda a pasturar els emprius des de Sant Joan fins a finals de setembre o principi d'octubre. Cada pastor tenia la seva barraca i la jaça, per tancar-hi un xai acabat de néixer o una ovella malalta i evitar l'atac d'alguna fera.

L'antic masover del Puig ja no recordava haver vist pastors allotjats a les barraques, però sí escamots de bestiar pasturant pels emprius. Per tant, pensem que aquestes barraques estan en desús des de fa uns cent anys. L'edat dels arbres que han nascut al seu interior podria corroborar aquesta dada.

La troballa demanava una visita més acurada i també la recerca de la font de les Arrencades. Pels pastors tenir una font era vital i segurament no estaria gaire lluny de l'emplaçament de les barraques.

*Restes dels assentaments
i la font de les Arrencades*

A la segona visita ja es va comptar el nombre de barraques i de jaces. I es confirmava la informació del masover del Puig.

Aquest assentament es troba a uns 1.140 metres d'altitud, al damunt d'un pedregar bastant colonitzat pel faig, amb orientació sud-oest, entre el

Serrat Llarg i l'inici del sot de la font de les Arrencades que després, torrent avall, en converteix en el sot del Llorers.

En un radi aproximat de cent metres, hi ha una vintena de parets formant la base d'unes estructures que serien les barraques i els corrals.

Creiem que les parets rectangulars amb la façana de nord arrodonida correspondrien a les barraques. Les seves dimensions són força grans si les comparem a les dels artigaires, carboners o d'altres pastors. Fan entre cinc i sis metres de llargada per dos o tres d'amplada. Tenen la paret sud amb una discontinuïtat, on se suposa que hi havia la porta d'accés. Talment semblen les plantes de petites ermites.

Se n'han comptat unes vuit o nou, i la resta, fins a la vintena, són estructures circulars, que podrien correspondre a les jaces, amb uns diàmetres d'entre dos i tres metres. Totes les parets són dobles i fetes amb la mateixa pedra de la tartera, amb un gruix d'uns 60 o 80 centímetres.

La part superior de les barraques es deuria construir amb elements vegetals i per això només ha perdurat la part basal, feta de pedra.

Sobta aquesta gran concentració de barraques. Podria ser que haguessin aprofitat un assentament anterior?

Però ens faltava per localitzar la font de les Arrencades. Es decideix anar seguint el sot proper a l'emplaçament de les barraques, en direcció a les Agudes. Aviat s'endevina una paret de pedra paral·lela al torrent, que potser es va fer per conduir l'aigua en moments de recreixements forts i evitar que s'emportés algun camí. Quan gairebé ja estem a l'inici de torrent, l'aigua desapareix. Just en aquest punt s'albira una altra paret i se sent una forta remor d'aigua subterrània. L'emoció creix... i descobrim on brolla la font de les Arrencades. Traiem la fullaraca i l'aigua surt amb força.

Ens adonem que de la font surt un corriol que mena cap a unes carboneres i després cap a les barraques dels emprivers! Ja tenim un dels elements més importants per decidir l'establiment d'un assentament humà, ja sigui definitiu o provisional: l'aigua.

Si fem un exercici de retrocedir segles enrere en la història del Montseny, en la nostra pròpia història, ens adonarem que la zona de la capçalera de la Tordera havia estat molt humanitzada i que no tenia res a veure amb el seu estat actual.

La quantitat de places carboneres que veiem al bosc, els corriols que les unien i que encara s'endevinen, les restes de barraques de carboners i de forns de carbonet, ens indiquen que l'activitat forestal era gran.

Pel que fa a la ramaderia, hi ha restes de corts on es tancaven els porcs durant les nits d'hivern, jaces per al bestiar i les barraques dels emprivers.

Les feixes del Terrers i de Puig, avui enterrades per la malesa, eren famoses per les seves collites de patates i mongetes de mata baixa.

Una altra activitat que va tenir importància, fins a finals del segle XIX, van ser els pous de neu. En aquest sector del Montseny és on hi ha la concentració més gran de pous de neu i congestes de tot el massís.

Nosaltres som hereus d'aquesta gent, de les seves activitats, i per això voldríem que no caiguessin en l'oblit. Per tant, hem de seguir investigant i recuperant tot el que el bosc guarda.